

אדדיכלות:

סביבה: בנייה

ARCHITECTURE:
ENVIRONMENT:
CONSTRUCTION

מנחים ADVISORS

אדר' ארז אלה, אדר' מתן ספיר, אדר' ברק פלמן, אדר' יעל המרמן-סולר
Arch. Eraz Ella, Arch. Matan Sapir, Arch. Barak Pelman, Arch. Yael Hammerman-Solar

אדריכלות: סביבה: בנייה

יחידת המחקר אדריכלות:סביבה:בנייה רואה את תפקידה העיקרי של האדריכלות ביצירת סביבה התומכת הן בצרכיו הפיזיים הן בצרכיו התרבותיים של האדם. יחד עם זאת, היא מודעת לפוטנציאל ההרס האקולוגי הטמון בבנייה של מבנים ותשתיות והשימוש בהם, הרס הנובע מניצול יתר של משאבי טבע רבים וזיהומם של אחרים.

היחידה מתמקדת בדרכים לשילוב ידע ועקרונות של בנייה ירוקה עם פיתוח בר קיימא בתהליך התכנון והעיצוב האדריכלי, וזאת מבלי לוותר על ההתייחסות לכל ההיבטים האחרים שבהם עוסקים פרויקטים אדריכליים, כגון היבטים תרבותיים, חברתיים, פונקציונליים וטכנולוגיים.

במהלך השנה עסקנו בפנים השונות של מושג ה"קיימות": חקרנו את מובניו הרבים גם בתוך הדיסציפלינה האדריכלית וגם מחוצה לה, במטרה לחשוף את השפעתם על תרבות הבנייה בארץ ובעולם. נלמדו, בין השאר, אסטרטגיות וטכניקות של בנייה ירוקה והתיאוריה הפיזיקלית העומדת מאחוריהן, תוכנות סימולציה ומידול אשר תפקידן להעריך את מידת השפעת המבנים על מדדים של איכות חיים ונזק סביבתי, הדרכים בהן מיושמים עקרונות פיתוח בר קיימא בתכנון האזורי בישראל והאמצעים לפיתוח גישות ביקורתיות ומתודולוגיות עבודה אשר מאפשרות להטמיע את כל אלה בתהליך התכנון והעיצוב האדריכלי.

הסטודיו התמקד השנה במתחם הכניסה לירושלים. נושאי המחקר של הסטודנטים ביחידה נבעו מהתהליכים והקונפליקטים אשר זוהו במתחם. הסטודנטים נדרשו לשלב במסגרת תהליך התכנון את העקרונות והכללים שנלמדו בשעורים, תוך כדי התייחסות להיבטים השונים של מושג הקיימות במערכת ההקשרים האורבנית אשר בה עבדו. בנוסף, היה עליהם לגבש גישה ביקורתית לאחד ממושאי המחקר של היחידה, ולפתח אותה לכדי "תיזה אדריכלית". תיזה זו היוותה את הבסיס התיאורטי לפיתוח הפרויקטים השונים המוצגים כאן.

7
נועה פרג
NOA PEREG
סבסטיאן קפלן
SEBASTIAN KAPLAN

10
עמוס כהן קלס
AMOS COHEN KALLAS

12
רזית גל
RAVIT GAL
קרן רלוי
KEREN RELEVY

14
נטע ברונר בודטנשטיין
NETA BRUNER BORTENSHTEIN
ליאור בודטנשטיין
LIOR BORTENSHTEIN
עדי גוב
ADI GOV

ARCHITECTURE:ENVIRONMENT: CONSTRUCTION

The research unit Architecture: Environment: Construction perceives the chief role of architecture as the creation of an environment that sustains both the physical and cultural needs of mankind. At the same time, it is aware of the massive ecological footprint associated with the construction of buildings and infrastructure and their usage.

The unit focuses on ways of incorporating green construction strategies and knowledge with sustainable development principles in the architectural planning and design process. The unit aims to do so without relinquishing the treatment of all the other aspects involved in architectural projects, such as cultural, social, functional and technological aspects.

Throughout the year, we have addressed the different manifestations of the term “sustainability”: we have explored its many meanings both in the architectural discipline and beyond it, with the aim of exposing its influence on the construction culture in Israel and around the world. We studied green building strategies and techniques, as well as the physical theory they rest on, we practiced simulation and modeling programs, and we followed the ways sustainable development principles are applied in regional planning in Israel. In addition, we encouraged the development of critical approaches and practical methodologies that will facilitate the assimilation of all these in the architectural planning and design process which took place at the studio.

The studio focused on the Jerusalem entrance compound. The subjects researched by the students emerged from the processes and conflicts identified in the compound. The students were asked to form a critical approach to one of the unit’s research subject, and develop it into an “architectural thesis”. These theses formed the theoretical foundations to the development of the different projects that are presented here.

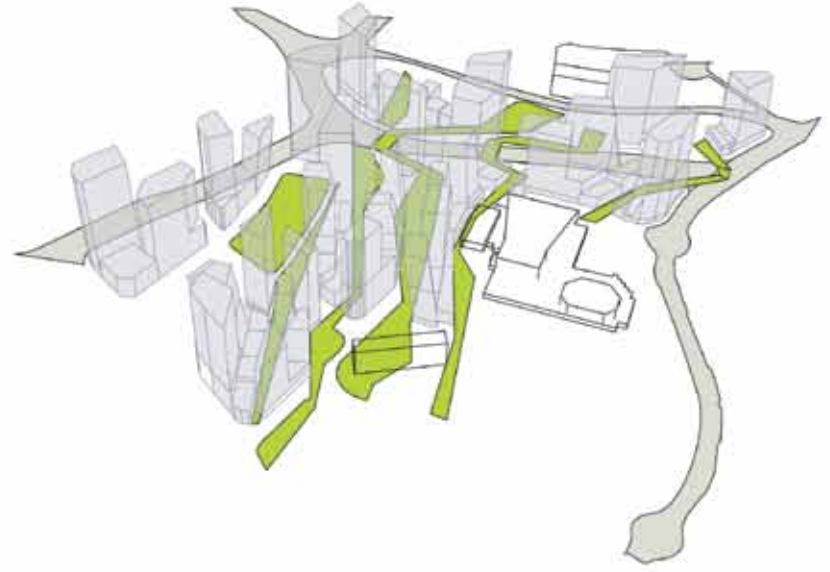
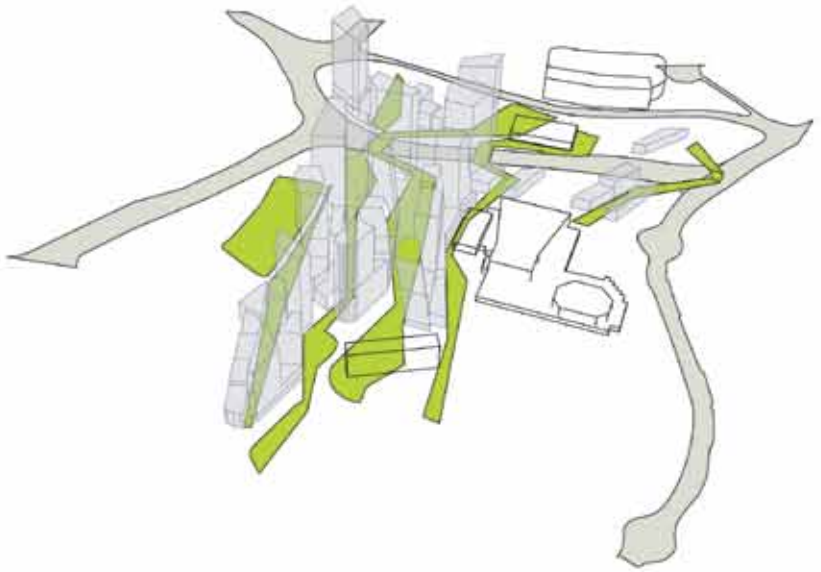
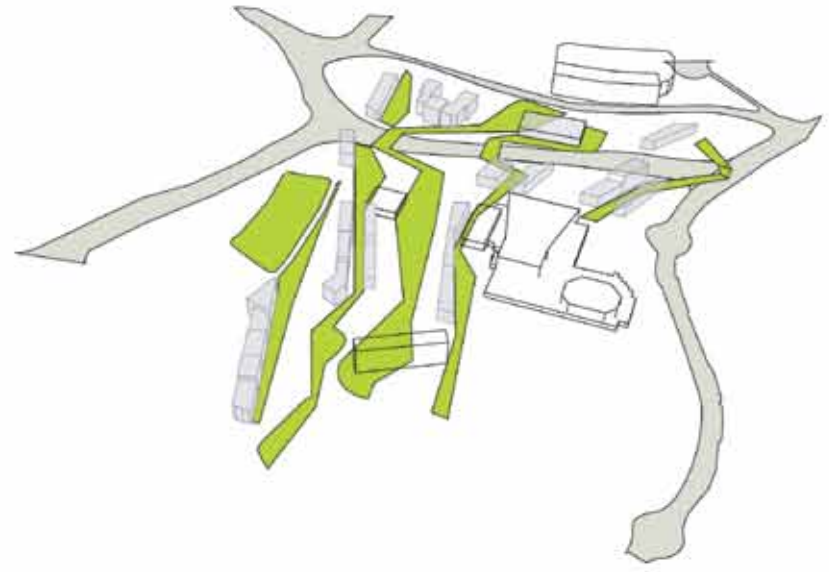
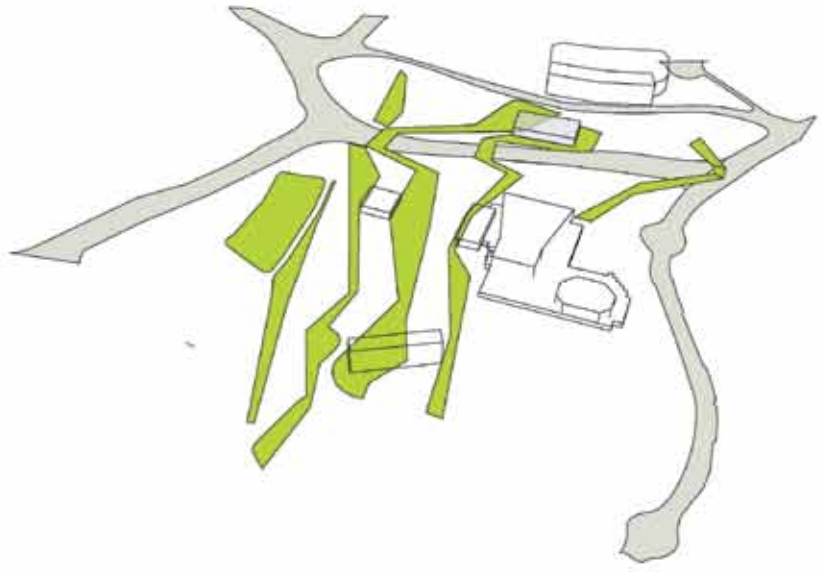
מדכז מטדופולני בד קיימא SUSTAINABLE METROPOLITAN CENTER

“אילו החלו לפתע כל השעונים בברלין לזייף ולו בטווח שעה אחת, היו חיי הכלכלה בפרט והתנועה בכלל נהרסים לפרק זמן ממושך.”

(גיאורג זימל, “החיים בעיר הגדולה”)

שאלת הזמן והזמניות במרחב העירוני היא המתווה לפרויקט אשר מציע הסתכלות חדשה על תכנון אורבני. התכנון הקלאסי הציע תחזית למאות ואלפי שנים קדימה; תכנון הערים העכשווי משווה אופק תכנוני צנוע יותר של עשרים שנה קדימה, אך גם הוא מכווון ליעדים מדידים מבוקרים ונשלטים. זוהי יומרנותו של התכנון – לחזות את העתיד. יומרנות זו חווה כשלים רבים, ולכן יש לפתח כלי תכנוני אחר, גמיש, שיחליף את תכניות המתאר המסורבלות אשר עד לרגע יישומן כבר אינן רלוונטיות. השאיפה לתכנון טוטאלי מבטלת את ההזדמנויות שמגיעות מההתפתחות הספונטנית והמאולתרת. תכנון יוצר סדר, הסדר הנוצר הוא מגביל ומונע. אז מהי הדינמיקה של התכנון? מה יש לתכנן ומתי?

ירושלים היא עיר בבנייה מתמדת, כאשר המאמצים הגרנדיוזיים לשיקום ושיפור העיר יוצרים מרחב ציבורי לא יציב. תכניות בינוי כיום, כשמן כן הן – מתכננות בינוי – בעוד שההצעה שלנו מתכננת את המרחב הלא בנוי ומעמידה אותו במרכז התכנון. הבינוי אינו מתוכנן ובעצם אינו יכול להיות מתוכנן. יצירת מרכז עסקים בסדר גודל מטרופוליני כרוכה בהמון פרמטרים המשתנים בהתאם לתנודות חברתיות וכלכליות ואינם ניתנים לחיזוי, ולכן יש לקבע רק את האלמנטים החשובים ביותר בעוד כל היתר נשאר חופשי. כותרת הקיימות מכתיבה הסתכלות על כלל השלבים וגלגולי החיים של העיר. תכניות מתאר במתכונתן הנוכחית סותרות לחלוטין הסתכלות זו במבטן לעבר נקודת הסוף. התכנית המוצעת מצופפת את הבינוי למקסימום על מנת להשאיר מקום לגלגול נוסף של האזור בעתיד ומייצרת מרחב ציבורי איכותי כבר מהיום הראשון ובכך מונעת קרקע נטושה בעיר צפופה.

“הדדים” – הדדים לסביבה? SUSTAINABLE NEIGHBORHOOD FOR THE ULTRA – ORTHODOX

הפרויקט עוסק בקהילה החרדית בשכונת מקור ברוך בירושלים אשר אורח חייהם של תושביה מייצר פוטנציאל רב לאורח חיים אקולוגי. מטרת הפרויקט הן הדגשת היתרונות האקולוגיים הנלווים לאורח החיים הייחודי של קהילה זו תוך הצעת פתרונות לתופעות הלוואי שאינם אקולוגיים בצורת חייהם. הפתרונות האדריכליים עוסקים הן ברמת הדירה והשטח הפרטי הן ברמת השכונה והשטח הציבורי.

מצד אחד, ישנם יתרונות אקולוגיים מובהקים לאורח החיים המיוחד של האוכלוסייה החרדית: ההתקבצות סביב המנהיג הדתי והקרבה למוסדות הציבור החשובים של הקהילה (בית כנסת, מקוה, ישיבה, בתי-ספר) יוצרים צורת חיים צפופה אשר מבטיחה ניצול שטח הקרקע ושימוש מועט בכלי רכב פרטיים. בנוסף, הגידול הדמוגרפי, אשר אחראי ברוב המקרים למצב כלכלי נמוך, יוצר התנהלות צרכנית נבונה ובזבז מועט. מצד שני, למאפיינים אלו ישנן גם השלכות שאינן אקולוגיות ואשר להן אנו שואפים להציע פתרונות. לדוגמא: גידול דמוגרפי מהיר וצפיפות יוצרים קשיים ארכיטקטוניים בגלל תוספות בנייה לא מבוקרות אשר נוגסות בשטחי המרחב הציבורי. כמו כן, חוקים הלכתיים כגון “צנעת הפרט” דורשים סגירת חלונות, עובדה אשר פוגעת בזרימת האוויר וגורמת לשימוש מוגבר בחשמל ואמצעים שאינם ירוקים לקירור, איורור ותאורת החללים.

כדי לשרת את צרכי האוכלוסייה תוך שימור המאפיינים האקולוגיים ושיפור מרחבם הפרטי והציבורי, השלב הראשון בפרויקט מתרכז בתכנון הדירה האידאלית אשר תייעל את מרחב המחיה וכך תצמצם בזבז שטח, משאב נצרך במדינת ישראל. ייעול המרחב הפרטי יתבסס על ארבעה אזורים אשר, בין היתר, יבטיחו חלוקה דינמית שתותאם לשלבי גידול המשפחה ופתרון לסיפוק איורור ותאורה טבעית כדי לענות על חלק מהקשיים המתלווים לצרכי החיים החרדיים. על ידי יצירת מרחב פרטי אידיאלי ויעיל נשאף להכפיל את כמות יחידות הדיור בשכונה אשר יתבססו על שיפור בינוי קיים במקום בניה נוספת ושתאפשר שמירת הצפיפות הרצויה באורח חייהם תוך היסכון בשטח, הקפדה על בנייה מבוקרת ומיקסום המרחבים הציבוריים.

RGB

רקע

הפרויקט מבקש לכתוב פרק משמעותי בסיפורו של רחוב יפו בירושלים, שתחילתו בכניסה לעיר וסופו בליבה, העיר העתיקה, מרחק 2.2 ק"מ או 30 דקות הליכה.

נקודת המוצא לפרויקט הוא האתר:

< מגרש גדול (200 מ' / 100 מ') על רחוב יפו, סמוך לתחנה המרכזית.

< התב"ע המיועדת לאתר – מרכז עסקים ראשי עד 24 קומות.

האם יש בהגדרה רגולטיבית לאקונית זו בכדי לממש את ההבטחה האורבנית של רחוב יפו ולהוות נקודה מרכזית (כפי שמתחייב מהגדרתה) על הרצף העירוני-אינטנסיבי של רחוב יפו?

רחוב יפו מקשר בין שני מוקדים עירוניים משמעותיים ולאורכו קיימות נקודות משיכה ומשען עירוניות ואף מטרופוליניות – העיר העתיקה, ככר ספרא, ככר ציון, שוק מחנה יהודה והתחנה המרכזית. המשותף לנקודות אלו, מעבר לקיומן על אותו רצף גיאוגרפי, הוא יכולתן לקיים את כל שלושת המעגלים הנחוצים לקיום שלם ובר קיימא – כלכלי, חברתי וסביבתי.

תכלית המעשה

כדי לייצר מע"ר לירושלים, איפוא, שיהווה אף הוא נקודה משמעותית ומרכזית (ובכך יפרע את המתחייב משמו) על רחוב יפו, עליו להיות בר קיימא, כלומר כלכלי, חברתי וסביבתי.

כיצד עושים זאת?

מסדירים תב"ע חדשה שתאפשר את קיום המע"ר בתוך מרקם עירוני קיים. לא עוד מדבר ושמומן אורבני, אלא נהפוך הוא – מרכז עירוני, תוסס ואינטנסיבי כמעין עבור עיר שסביבו ובה בעת – המתקיים בזכותה.

הביטוי הפיזי לכך הוא המשך המרקם העירוני באופן המשיק לחלוטין לרקמת המע"ר: תשתית משותפת, העלאת תנאי העומס למקסימום, קו 'ס' ליצירת רחוב מוגדר, דופן רציפה ומתמשכת, ליצירת רקמה מעורבת צפופה ואינטנסיבית הפועלת סביב השעון ומשרתת אוכלוסייה מגוונת.

רקמת מע"ר כזו תהווה פירעון הפוטנציאל המלא ביותר וההולם ביותר לירושלים, עיר האם, באופן שיהווה נדבך משמעותי בהפיכת ירושלים מעיר מפוזרת בעלת מרכז אחד רופף, לעיר קומפקטית, בעלת מרכז מבוזר משמעותי ובר קיימא.

הרובע הרביעי THE FOURTH BOROUGH

"תעצמו לרגע את העיניים ותחשבו על ירושלים. מה עולה לכם בראש? דוד המלך? הכותל המערבי? אולי מלחמת ששת הימים? או קריית הלאום? עכשיו, פקחו את העיניים ופיתחו את העיתון. בשנים האחרונות נדמה שירושלים מתחננת לקצת יחסי ציבור טובים: בעיות ברכבת הקלה, מלחמות שבת, שיח ג'ראח, הדרת נשים, הולילנד ועוד. שם רע יצא לעיר שפעם חוברה לה יחדיו."

מתוך כתבה לריגל יום ירושלים האחרון

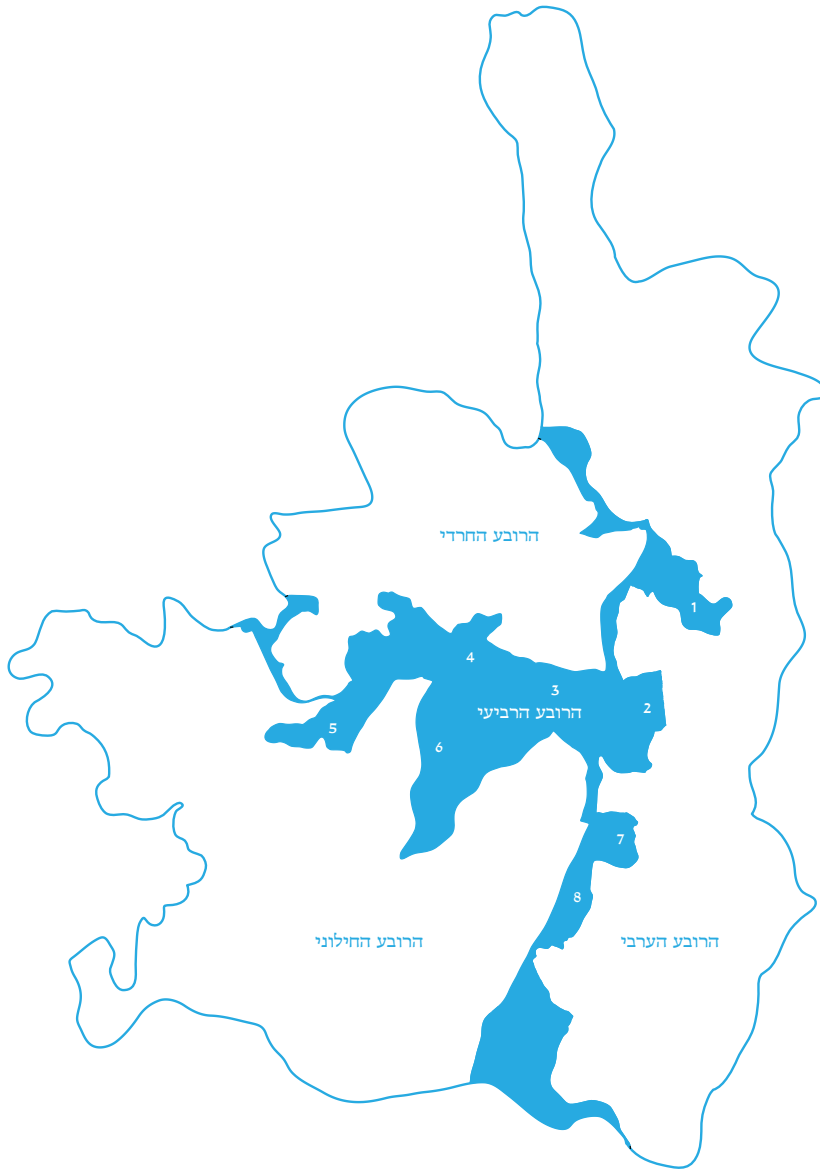
לא בכדי סובלת ירושלים מיחסי ציבור כה רעים. העיר ירושלים יכולה ואמורה להוות מרכז מטרופוליני כלכלי, חברתי ודתי עבור תושביה והבאים בשעריה. אך היא איננה כזו. ירושלים סובלת ממשברים כלכליים וחברתיים עמוקים ואינה מצליחה להתרומם מעבר להם ולאפשר לאוכלוסיות החיות בה חיים המותאמים לצרכיהם ורצונותיהם.

אחת הבעיות המרכזיות בירושלים היא הקונפליקט המתמיד בין שלוש האוכלוסיות העיקריות שחיות בה. צרכי המחייה בעיר הם שונים בתכלית עבור כל אחת מהן ובעיה זו מניעה גלגל של חוסר הצלחה חברתית וכלכלית בעיר. כל שלושת האוכלוסיות מהגרות מן העיר, כאשר על פי רוב, אנשים מהגרים למקומות בהם חיים אנשים כמוהם.

אנו מציעים תכנית אסטרטגית לירושלים; תכנית המציעה גישה כלכלית וחברתית אחרת, תוך זיהוי הבעיות הרלוונטיות, הצבת מטרות, יעדים, ודרכים למימושם.

לאחר למידה ממודלים קיימים בעולם החלטנו לחלק את ירושלים לארבעה רובעים המופרדים מוניציפליים וכלכליים, במטרה ליצור לכל אוכלוסייה תנאים שיאפשרו לה לקיים את עצמה. "הרובע הרביעי" המשמש כ"חומה", מהווה את מרכז המטרופולין ומגן על צביונה של ירושלים כמרכז עולמי דתי והיסטורי. הרובע המרכזי מנצל את יתרון הגודל ובו מתוכננים מוסדות הציבור הגדולים, מוסדות החינוך להשכלה גבוהה ואזורי הדת והתרבות העיקריים של ירושלים.

ירושלים החדשה תהיה עיר עדכנית, משגשגת כלכלית וחברתית, המאפשרת לאיש איש באמונתו לחיות, תוך שמירה על צביונה כמרכז דתי והיסטורי.

1. הר הצופים
2. העיר העתיקה
3. "מרכז העיר"
4. התחנה המרכזית
5. הר הצל
6. גבעת רם
7. יער השלום
8. תלפיות

בצלאל
אקדמיה
לאמנות ועיצוב
ירושלים
Bezael
Academy of
Arts and Design
Jerusalem

המחלקה
לאדכיטקטורה
DEPARTMENT OF
ARCHITECTURE
2012

